

Bruxelles, 24. lipnja 2021.
(OR. en)

10141/21

ECOFIN 633
SOC 415
BUDGET 13
STATIS 28

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	8743/21
Predmet:	Zaključci Vijeća o izazovima u pogledu fiskalne održivosti koji proizlaze iz starenja stanovništva

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci Vijeća o održivosti javnih financija s obzirom na starenje stanovništva kako ih je Vijeće usvojilo na 3803. sastanku održanom 18. lipnja 2021.

ZAKLJUČCI VIJEĆA O IZAZOVIMA U POGLEDU FISKALNE ODRŽIVOSTI KOJI PROIZLAZE IZ STARENJA STANOVNIŠTVA

Vijeće (ECOFIN):

1. NAGLAŠAVA da je starenje stanovništva velik izazov za dugoročnu održivost javnih financija, koji dodatno pogoršavaju znatno povišene razine državnog duga slijedom krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. S obzirom na visoku razinu nesigurnosti u ovom trenutku očekuje se da će dug još neko vrijeme ostati povišen. ISTIČE da je posebno važno osigurati da se u fiskalnim politikama u obzir uzimaju rizici za fiskalnu održivost, kao i stanje oporavka. SLAŽE se da je sve dok se ne okonča zdravstvena kriza, a oporavak postane stabilan, potrebno nastaviti štiti naše gospodarstvo, i to uspostavom potrebne razine fiskalne potpore. Podupiranje gospodarskih aktivnosti i ublažavanje trajnih posljedica s pomoću pravodobnih, privremenih i ciljanih mjera ključno je za dugoročniju fiskalnu održivost te bi trebalo izbjegavati preuranjeno ukidanje fiskalne potpore. POTVRĐUJE važnost ambicioznih reformi i produktivnih ulaganja za podupiranje potencijalnog rasta te potpunog iskorištavanja mogućnosti koje nude Mehanizam za oporavak i otpornost i druge sastavnice instrumenta *Next Generation EU*.
2. POTVRĐUJE Izvješće o starenju stanovništva za 2021. s gospodarskim i proračunskim projekcijama za države članice EU-a (2019. – 2070.) koje su Odbor za ekonomsku politiku (Radna skupina za starenje stanovništva) i službe Komisije (GU ECFIN) sastavili na temelju zajednički dogovorenih metodologija i pretpostavki. U skladu s prethodnim izdanjima, projekcije u Izvješću o starenju stanovništva za 2021. obuhvaćaju javne rashode povezane sa starenjem stanovništva (mirovine, zdravstvena zaštita, dugotrajna skrb i obrazovanje).

3. ISTIČE glavne nalaze iz Izvješća o starenju stanovništva za 2021.:

- predviđa se da će se dugoročno omjer ovisnosti starijih osoba u EU-u oštro povećati: dok su trenutačno za svaku osobu stariju od 65 godina prisutne tri radno sposobne osobe, do 2070. bit će ih manje od dvije. Daljnje produljenje očekivanog životnog vijeka osobito će doprinijeti starenju stanovništva, dok će stope plodnosti i dalje biti znatno niže od stope prirodne obnove, a predviđeni neto migracijski tokovi neće biti dostatni kako bi se kompenzirao trend smanjenja i starenja stanovništva;
- očekivano smanjenje radno sposobnog stanovništva znači da će dugoročno produktivnost rada postati jedini pokretač potencijalnog rasta BDP-a. U okviru osnovnog scenarija predviđa se da će prosječna godišnja stopa rasta BDP-a u EU-u u cjelini tijekom razdoblja 2019. – 2070. i dalje biti uglavnom stabilna na razini od 1,3 %, pod pretpostavkom znatnog rasta ukupne faktorske produktivnosti (TFP). U okviru scenarija s nižim rastom produktivnosti procjenjuje se da bi prosječna godišnja stopa rasta BDP-a u EU-u bila 1,1 %. Istodobno među državama članicama postoje znatne razlike u pogledu potencijala za rast;
- očekuje se da će u razdoblju 2019. – 2070. ukupni javni rashodi povezani sa starenjem stanovništva u EU-u porasti za 1,9 postotnih bodova BDP-a te u 2070. dosegnuti 25,9 % BDP-a, no uz velike razlike među zemljama. Prema scenariju s manjom produktivnošću (scenarij s nižim rastom ukupne faktorske produktivnosti) u razdoblju 2019. – 2070. rashodi bi se povećali za 2,4 postotna boda BDP-a te bi u 2070. dosegnuli 26,4 % BDP-a. Prema scenariju u kojem se u obzir uzimaju nedemografski i drugi uzroci troškova u potrošnji na zdravstvenu zaštitu i dugotrajnu skrb, povećanje bi iznosilo do 4,9 postotnih bodova BDP-a. U okviru osnovnog scenarija predviđa se da će ukupni javni rashodi povezani sa starenjem stanovništva u europodručju porasti za 1,7 postotnih bodova BDP-a, u okviru scenarija s nižim rastom ukupne faktorske produktivnosti za 2,2 postotna boda BDP-a, a u okviru scenarija s većim (nedemografskim) povećanjem potrošnje na zdravstvenu zaštitu i dugotrajnu skrb za do 4,4 postotna boda BDP-a;

- predviđa se da će u razdoblju do 2045. javni rashodi za mirovine porasti za 1,1 postotni bod BDP-a te da će zatim do 2070. ponovno pasti za jedan postotni bod i doseći razinu koja je blizu početnoj (11,7 % BDP-a za EU). Međutim, očekivani rashodi za mirovine bili bi veći u slučaju nepovoljnijih demografskih ili makroekonomskih pretpostavki. Primjerice, pod pretpostavkom manje produktivnosti (scenarij s nižim rastom ukupne faktorske produktivnosti) procjenjuje se da bi povećanje do 2045. iznosilo 1,3 postotnih bodova BDP-a, uz potrošnju na mirovine koja doseže 12,2 % BDP-a u 2070. Također postoje znatne razlike među državama članicama, ovisno o stupnju i tempu starenja stanovništva, prognozama za rast BDP-a, specifičnim značajkama nacionalnih mirovinskih sustava, a osobito o napretku ostvarenom u strukturnim reformama;
- u okviru osnovnog scenarija očekuje se da će se javni rashodi za zdravstvenu zaštitu i dugotrajnu skrb u EU-u povećati za 2 postotna boda BDP-a te doseći 10,3 % BDP-a u 2070., uglavnom zbog demografskih kretanja. Uzimajući u obzir mogući budući razvoj nedemografskih uzroka troškova u potrošnji na zdravstvenu zaštitu i dugotrajnu skrb, predviđeno povećanje potrošnje povezane sa skrbi bilo bi znatno više, tj. doseglo bi 4,9 postotnih bodova BDP-a;
- s obzirom na iznimnu nesigurnost u pogledu rasta BDP-a slijedom krize uzrokovane bolešću COVID-19 izračunana su dva dodatna scenarija projekcija: prema prvom predviđa se zakašnjeli oporavak u prvim godinama razdoblja projekcija, a prema drugom dugotrajniji niži rast BDP-a ako kriza bude imala strukturni učinak, osobito na radnu snagu.

4. **PONOVNO POTVRĐUJE** da će države članice u svladavanju izazova istaknutih u projekcijama rashoda povezanih sa starenjem stanovništva trebati provesti daljnja djelovanja u okviru politika kako bi se riješila pitanja specifična za pojedine zemlje. **POZIVA** države članice na savladavanje gospodarskih i proračunskih posljedica starenja stanovništva povećanjem stope zaposlenosti i produktivnosti, a ujedno i rješavanjem pitanja rodnog jaza na tržištu rada, prilagodbom mirovinskog sustava, sustava zdravstvene zaštite i sustava dugotrajne skrbi. **POZIVA** države članice da provedu preporuke iz europskog semestra koje se odnose na održivost javnih financija, među ostalim u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost.

5. POZDRAVLJA činjenicu da su u većini zemalja mirovinske reforme provedene tijekom posljednjeg desetljeća imale pozitivan učinak tako što je njima obuzdana dinamika javnih rashoda i što su doprinijele povećanju prosječne dobi za umirovljenje. NAGLAŠAVA važnost cjelovitog pristupa financijskoj održivosti i primjerenosti mirovinskih sustava. U tom je smislu predstojeće izvješće o primjerenosti mirovina za 2021. dopuna Izvješću o starenju stanovništva za 2021. NAPOMINJE, međutim, da je opseg reformi u nekolicini zemalja i dalje nedostatan kako bi se zaustavilo povećanje javnih rashoda za mirovine, koji su već dosegli visoku razinu, te izražava zabrinutost zbog slučajeva u kojima su prethodne reforme poništene. NAPOMINJE da se rizik od poništavanja može na koristan način smanjiti ako se reforme usmjerene na budućnost oblikuju tako da se nalaže odgovornost na nacionalnoj razini. ISTIČE da države članice u različitoj mjeri trebaju poduzeti daljnje korake za povišenje stvarne dobi za umirovljenje, među ostalim izbjegavanjem ranog napuštanja tržišta rada, promicanjem aktivnog starenja te jačanjem poticaja za ostajanje na tržištu rada, kao i elemenata održivosti u mirovinskom sustavu, primjerice povezivanjem dobi za umirovljenje ili mirovinskih naknada s očekivanim životnim vijekom. Potrebno je izbjegavati mjere kojima se poništavaju već poduzete reforme za jačanje održivosti.
6. PONOVRNO POTVRĐUJE da je osobito važno ostvariti dvostruki cilj osiguravanja fiskalne održivosti i pristupa kvalitetnim uslugama zdravstvene zaštite i dugotrajne skrbi za sve tako da se unaprijedi učinkovitost i djelotvornost sustava zdravstvene zaštite i dugotrajne skrbi. U tom pogledu ulaganja u prevenciju i primarnu zdravstvenu zaštitu imaju ključnu ulogu u jačanju otpornosti zdravstvenih sustava. NAGLAŠAVA da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 ujedno istaknula važnost reformi i ulaganja u zdravstvenu zaštitu, među ostalim u cilju povećanja kapaciteta za odgovor na krizu i pripravnosti na krizu.
7. POZIVA Komisiju da u svojoj analizi i fiskalnom nadzoru u obzir uzme navedene nalaze koji se odnose na izazove u pogledu starenja stanovništva, kao i njihove posljedice u svim relevantnim područjima usklađivanja ekonomskih politika u EU-u.
8. POZIVA Komisiju da do početka 2022. provede svoju redovitu dubinsku procjenu održivosti javnih financija i da se pritom koristi navedenim skupom sveobuhvatnih i usporedivih ažuriranih projekcija. Odbor za ekonomsku politiku trebao bi izvijestiti Vijeće na temelju te procjene.

9. NAGLAŠAVA važnost transparentne i aktivne razmjene informacija između Eurostata i nacionalnih zavoda za statistiku u svim fazama pripreme demografskih projekcija. POZIVA Eurostat da demografske projekcije smatra prioritetom i da u tu svrhu osigura dostatna sredstva te da dodatno poboljša izvješćivanje Odboru za ekonomsku politiku u cilju osiguravanja kvalitete i pouzdanosti demografskih projekcija, uz potpuno poštovanje neovisnosti Eurostata i nacionalnih zavoda za statistiku. POZIVA Odbor za ekonomsku politiku i Komisiju da na temelju novih demografskih projekcija koje će Eurostat dostaviti najkasnije do ožujka 2023. ažuriraju svoju analizu gospodarskih i proračunskih posljedica starenja stanovništva do jeseni 2024.
-